

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Sa/88/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1019201539
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Malichová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1019201539.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v konaní pred sudkyňou JUDr. Blankou Malichovou, v právnej veci žalobcu: Ing. E. H. nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XXXX/XX, XXX XX L., zast. HHB advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Andreja Kmeťa 576/13, 036 01 Martin, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 59818-5/2019-BA zo dňa 11. septembra 2019, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .
Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

I.
Priebeh administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. 200-085479-CA04/2019, NP 205-37059-04/2019-BAM zo dňa 03.05.2019 Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava (ďalej aj „pobočka“) rozhodla o zániku nároku žalobcu na materské od 01.02.2019 a vyslovila, že nárok na materské nemá v období, v ktorom neposkytuje dieťaťu starostlivosť prevzatú od matky dieťaťa. S odkazom na ust. § 51 ods. 2 zák.č. 461/2003 Z.z. Zákon o sociálnom poistení (ďalej aj „ZSP“) uviedla, že nárok na materské si žalobca uplatnil od 02.01.2019, predložením žiadosti č. B 1058153 z dôvodu, že dieťa, H., prevzal do svojej starostlivosti od 02.01.2019, na základe dohody o prevzatí dieťaťa, uzatvorenej s matkou dieťaťa. Nárok na materské si uplatnil ako zamestnanec SkyToll a.s., kde je evidovaný od 01.11.2015 a od 01.02.2019 je zároveň evidovaný ako zamestnanec Union poisťovňa a.s. a Union zdravotná poisťovňa a.s..

2. Nárok na materské vo výške 47,04660000 eur/deň od 02.01.2019 za obdobie, počas ktorého je splnená podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti najdlhšie do uplynutia 28 týždňov od vzniku nároku na materské, priznala pobočka Sociálnej poisťovne žalobcovi rozhodnutím č. 200-014310-CA04/2019 zo dňa 24.01.2019 za predpokladu, že splnil aj ostatné podmienky nároku. Nakoľko počas trvania nároku na materské začal žalobca od 01.02.2019 vykonávať zárobkovú činnosť, od uvedeného dňa mu nárok zanikol. Podľa predložených pracovných zmlúv nedošlo k výraznej úprave pracovného času a ani k podstatnému zníženiu príjmu a teda možno objektívne predpokladať, že aj napriek dohode podpísanej s matkou dieťaťa, nezabezpečuje od 01.02.2019 reálne takú starostlivosť o dieťa, ktorú do jeho prevzatia zabezpečovala matka. Vyplýva to z predložených pracovných zmlúv a aj informačného systému Sociálnej poisťovne. K oznámeniu o začatí konania vo veci zániku nároku na materské, doručil žalobca dňa 10.04.2019 pobočke vyjadrenie, v ktorom však neuviedol žiadne skutočnosti, majúce vplyv na prehodnotenie nároku na dávku.

3. V odvolaní podanom proti tomuto rozhodnutiu žalobca namietol absenciu konkrétnych dôkazov preukazujúcich, že sa o svoje dieťa nestará, závery o tom, že nedošlo k výraznej úprave jeho pracovného času ani k podstatnému zníženiu príjmu a že možno predpokladať reálne nezabezpečovanie

starostlivosti o dieťa, ktorú dovtedy realizovala matka. Rozhodnutie označil za arbitrárne, prekračujúce zákonom dovolenú správnu úvahu a konštatoval, že z ust. § 49 zák.č. 461/2003 Z.z. nevyplýva požiadavka, aby otec dieťaťa nevykonával pracovnú činnosť.

4. Argumentoval tým, že pojem starostlivosti o dieťa nemá na účely sociálneho poistenia vlastnú legálnu definíciu, je však definovaný v zák. č. 571/2009 Z.z. Zákon o rodičovskom príspevku (ďalej aj „ZRP“), podľa ktorého riadna starostlivosť o dieťa je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme jeho všestranného fyzického a psychického vývinu, najmä primeraná výživa, hygiena, výchova a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu. Pojem starostlivosti o dieťa podľa ust. § 49 ZSP je nutné vykladať v súlade s touto definíciou. Riadnu starostlivosť je možné poskytovať dieťaťu osobne, pomocou inej plnoletej fyzickej osoby, ba dokonca aj pomocou právnickej osoby (§ 3 ods. 4 zákona o rodičovskom príspevku). Starostlivosť je možné zabezpečiť aj prostredníctvom iných osôb, napr. starých rodičov, druhého rodiča dieťaťa, pestúnky, jaslí, škôlky atď.. Správnosti tejto teórie nasvedčuje aj to, že povinnosť osobnej starostlivosti bola z ust. § 3 ods. 3 zák.č. 571/2009 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2011 vypustená a podporuje to aj dôvodová správa k uvedenej novele, ktorej účelom bolo umožniť rodičom aj v období poberania rodičovského príspevku, prispieť k zlepšeniu príjmovej situácie rodiny vykonávaním pracovnej činnosti.

5. Uvedené rozhodnutie by podľa ust. § 51 ods. 2 ZSP mohlo byť vydané len za predpokladu, že sa otec úplne prestal o dieťa starať, avšak k takémuto záveru sociálna poisťovňa nemala dôvod dospieť, vychádzala len z pracovného pomeru uzavretého od 01.02.2019 u dvoch zamestnávateľov, u ktorých nemá špeciálne upravený pracovný čas a oproti stavu pred vznikom nároku na materské, ani podstatne znížený príjem. Takéto rozhodnutie by sociálna poisťovňa mohla vydať až v prípade preukázania, že sa dieťaťu nevenuje, čo nepreukázala. Existencia príjmu z iného pracovného pomeru, než z ktorého vznikol otcovi nárok na materské, nemá na už predtým vzniknutý nárok žiaden vplyv. Jeho nárok vznikol z príjmov dosahovaných u zamestnávateľa SkyToll, a.s., pričom od 01.02.2019 má uzavretý pracovný pomer u Union poisťovňa a.s. a Union zdravotná poisťovňa, a.s., teda z iného pracovného pomeru, ako z ktorého mu vznikol nárok na materské. Záverom poukázal na diskriminačný rozmer postupu Sociálnej poisťovne a nesprávne právne posúdenie veci.

6. Rozhodnutím č. 59818-5/2019-BA zo dňa 11.09.2019 Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej aj „odvolací orgán“) v celom rozsahu potvrdila rozhodnutie pobočky a odvolanie žalobcu zamietla. V rozhodnutí poukázala na administratívny priebeh konania, odôvodnenie rozhodnutia pobočky a odvolacie dôvody žalobcu a s odkazom na ust. § 30 a nasl. a § 48 a nasl., akcentovala nevyhnutnosť splnenia podmienok vymedzených týmito ustanoveniami, ktoré vyžadujú skutočné poskytovanie starostlivosti dieťaťu výlučne otcom, ako osobou priamo si uplatňujúcou nárok na materské práve z tohto dôvodu. Podľa ust. § 51 ods. 2 ZSP ukončenie, resp. prerušenie starostlivosti o dieťa z iných než zdravotných dôvodov, znamená zánik nároku na materské, čo vyplýva aj z ust. § 30 písm. b/ ZSP, v ktorom je nárok na materské podmienený stratou príjmu zo zamestnania, zakladajúceho poistný vzťah, z ktorého si žalobca uplatňuje nárok na materské v období starostlivosti o dieťa. Úmyslom zákonodarcu bolo odškodňovať len skutočné prevzatie dieťa do starostlivosti a skutočné poskytovanie starostlivosti, v tomto prípade jeho otcom. K výkladu právnych predpisov poukázala na nálezy Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 71/2013, sp.zn. IV. ÚS 92/2012, sp.zn. I. ÚS 351/2010, m.m. I. ÚS 306/2010.

7. Žalovaná konštatovala, že ku dňu 02.01.2019 mal žalobca len jeden pracovný pomer (ktorý zanikol dňa 31.05.2019), k tomuto dňu splnil všetky zákonom vyžadované podmienky na vznik nároku na materské, a preto mu bol rozhodnutím zo dňa 24.01.2019 tento nárok priznaný. Trvanie nároku je podmienené zachovaním splnenia niektorých podmienok, napr. starostlivosťou o dieťa, ktorá sa vyžaduje počas celého obdobia trvania nároku (§ 51 ods. 2 ZSP). V súvislosti so vznikom dvoch nových pracovných pomerov od 01.02.2019, bolo povinnosťou pobočky prešetriť pracovné podmienky a skúmať, či žalobca môže popri výkone ďalšej zárobkovej činnosti, súčasne poskytovať dieťaťu starostlivosť vyžadovanú ust. § 49 ods. 1 ZSP. Postup pobočky vydaním oznámenia zo dňa 19.03.2019 o začatí konania vo veci zániku nároku žalobcu na materské, vyhodnotil odvolací orgán ako správny. Podľa pracovných zmlúv uzavretých s Union poisťovňa a.s., sa žalobca zaviazal vykonávať dohodnutú pracovnú činnosť v rozsahu 5 hodín týždenne a s Union, zdravotná poisťovňa a.s., v rozsahu 33,45 hodín týždenne, spolu teda 38,45 hodín týždenne. Podľa evidencie dochádzky za mesiace február 2019 - august 2019, napr. vo februári 2019 v 10 dňoch z 19 odpracovaných, odpracoval zmeny s trvaním až do 8 hod. 52 minút, t.j. nad 7 hodín 45 minút pri týždennom úväzku 38,45 hod. Ide teda o pracovnú zaťaženosť na úrovni plného úväzku, ktorá vylučuje súčasné poskytovanie starostlivosti dieťaťu. Žalobca je od 01.02.2019 takmer rovnako pracovne vyťažovaný ako pred prevzatím dieťaťa do osobnej starostlivosti (v SkyToll a.s. 40 hod. týždenne). Odvolací orgán ďalej uviedol, že týmto rozhodnutím napráva absenciu

uvedených dôkazov v rozhodnutí pobočky zo dňa 03.05.2019, na základe ktorých rozhodla o zániku nároku žalobcu na materské.

8. Na ďalšiu odvoláciu námietku, podľa ktorej z príslušných zákonných ustanovení nevyplýva požiadavka, aby otec dieťaťa nevykonával pracovnú činnosť, a že výkon inej zárobkovej činnosti netvorí prekážku vzniku či trvania nároku, pokiaľ dochádza k vykonávaniu skutočnej starostlivosti o dieťa, odvolací orgán konštatoval, že dôvodom zániku nároku na materské bola skutočnosť, že pracovná záťaž žalobcu vylučuje aj súčasnú starostlivosť o dieťa. Poukázal na ust. § 2 písm. a/ ZSP a ním upravený kompenzačný účel nemocenského poistenia, na ktorý je Sociálna poisťovňa povinná prihliadať v spojení s ďalšími okolnosťami konkrétneho prípadu.

9. V súvislosti s tvrdením žalobcu, že ZSP neobsahuje vlastnú definíciu pojmu starostlivosti o dieťa, a preto treba aplikovať definíciu uvedenú v zákone č. 571/2009 Z.z., odvolací orgán zdôraznil, že materské a rodičovský príspevok sú dve rozdielne dávky čo do charakteru, účelu, podmienok ich poskytovania, právnej úpravy, oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje, ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Nemožno ich zamieňať a ani ľubovoľne používať ich definíciu. Materské má svoju konkrétnu úpravu v ZSP, tzv. lex specialis a rovnako lex specialis je zák.č. 571/2009 Z.z. vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Medzi týmito právnymi predpismi neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu a teda v prípade materského nie je daný právny základ pre aplikáciu ustanovení zák.č. 571/2009 Z.z. a zákonom zavedený pojem starostlivosť, nemožno rozširovať na pojem riadna starostlivosť podľa zák.č. 571/2009 Z.z., zodpovedajúca rodičovskému príspevku. Opätovne zdôraznil požiadavku zákonodarcu poskytovať materské len osobe, skutočne sa o dieťa starajúcej.

10. Odvolací orgán tiež poukázal na ust. § 28 ods. 1 písm. a/ zák. č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, z ktorého rodičom vyplýva povinnosť sústavne a dôsledne sa starať o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, čo však nezakladá nárok na materské.

11. Za nedôvodnú označil aj námietku diskriminácie žalobcu, nakoľko Sociálna poisťovňa striktne neskúma len splnenie zákonných podmienok ale aj všetky okolnosti každého individuálneho prípadu.

II.

Žaloba

12. Žalobou, ktorou toto rozhodnutie žalobca napadol, žiadal o jeho zrušenie a súčasne aj o zrušenie rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne č. 200-085479-CA04/2019, NP 205-37059-4/2019-BAM zo dňa 03.05.2019 a priznanie nároku na úplnú náhradu trov konania. Žalovanej vytkol, že od 01.10.2018 zmenila bez zmeny príslušnej legislatívy vyhodnocovanie nároku najmä otcov na materské, hlavne preto, že dospela k záveru, že:

- žiadateľ o nárok len fiktívne ukončil pôvodný pracovný pomer a po priznaní nároku opätovne uzavrel pracovnú zmluvu s rovnakým obsahom a zamestnávateľom často aj na rovnaký druh práce
- dospela k záveru, že žiadateľ o nárok sa riadne o dieťa nestará.

13. Žalobca uviedol, že po 01.02.2019 nemal žiaden príjem zo zamestnania, v rámci ktorého bol nemocensky poistený, z ktorého poistenia mu bol pôvodne nárok priznaný a po 01.02.2019 mal príjem z iných zamestnaní, u iných zamestnávateľov. V tejto súvislosti poukázal na materiál žalovanej „Otec a materské,“ zverejnený na jej webovom sídle, na vyjadrenia žalovanej, podľa ktorých existencia príjmu z iného pracovného pomeru, než z ktorého vznikol nárok na materské, nemá žiaden vplyv na už predtým vzniknutý nárok, ako aj na informáciu, ktorú uviedla členka dozornej rady Sociálnej poisťovne Ing. E.T. z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v relácii Dámsky klub na RTVS dňa 06.11.2018. Jemu vznikol nárok z príjmov dosahovaných u zamestnávateľa SkyToll a.s. a od 01.02.2019 je v pracovnom pomere u zamestnávateľov Union poisťovňa a.s. a Union, zdravotná poisťovňa a.s., teda ide jednoznačne o príjmy z iného pracovného pomeru ako z toho, z ktorého mu vznikol nárok na materské.

14. Žalovanej vytkol, že nikde nepredložila dôkazy o tom, že o svoje dieťa sa riadne nestará, sústredila sa len na posúdenie dĺžky pracovnej doby v jeho aktuálnych pracovných pomeroch. Takéto závery a predpoklady označil za arbitrárne a nad rámec zákonom dovolenej správnej úvahy. Poukázal na to, že starostlivosť o dieťa nemá vlastnú legálnu definíciu na účely sociálneho poistenia a výklad, že osobná starostlivosť o dieťa vyžaduje sústavnú, 24 hodinovú starostlivosť, si žalovaná vymyslela sama a po 01.10.2018 ho začala aplikovať. Zopakoval argumentáciu použitú v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, akcentoval, že pojem starostlivosti o dieťa je definovaný v zákone o rodičovskom príspevku a v tejto súvislosti je ho nutné vykladať aj pre účely materského, poukázal na rozsudok Krajského

súdu v Prešove sp.zn. 8Sa/6/2019 zo dňa 25.07.2019, na správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne v roku 2016 a na plnenie akčného plánu boja proti zneužívaniu sociálneho systému a podvodom v Sociálnej poisťovni.

15. S poukazom na ust. § 51 ods. 2 ZSP zdôraznil, že žalovaná by mohla rozhodnutia vydať len v prípade, keby sa o svoje dieťa prestal starať reálne, avšak k takémuto záveru nemala na základe čoho dospieť. K jej tvrdeniu, že na priznanie nároku na materské je podmienkou strata alebo zníženie príjmu zdôraznil, že príjem stratil v plnej výške a dodnes ho nemá. To, že má nové iné príjmy, je irelevantné, ide len o jeho šikovnosť, že novými príjmami dokáže vylepšiť materiálnu situáciu svojej rodiny. Tým, že počas poberania materského má ďalší príjem, z ktorého odvádza ďalšie povinné nemocenské poistenie, vzniká žalovanej menšia strata v príjmoch z poistenia, ako keď by mu mala platiť len materské. Žalovaná by mala mať záujem na tom, aby mal príjem čo najvyšší, vďaka čomu bude aj rozdiel medzi nákladom na materské a príjmami z odvodov nižší.

III.

Vyjadrenie žalovanej

16. Vo vyjadrení zo dňa 03.01.2022 žalovaná zopakovala skutkový stav veci, odôvodnenie svojho rozhodnutia a k námietkam žalobcu poukázala na cieľ sociálneho poistenia, ktorým je zabezpečiť zúčastneným osobám ochranu v období straty príjmu z ekonomickej činnosti v dôsledku vzniku zákonom predvídaných sociálnych udalostí, majúcich za následok nemožnosť výkonu práce alebo pokles pracovnej schopnosti, resp. zníženie alebo stratu príjmu zo zárobkovej činnosti. Subjekty zúčastnené na sociálnom poistení do neho obligatórne prispievajú a v prípade vzniku sociálnej udalosti majú za predpokladu splnenia určených podmienok nárok na dávku. Zo solidárnosti sociálneho poistenia vyplýva prerozdelenie peňazí všetkých poistníkov v prospech tých, ktorých životná situácia je spojená s poberaním nemocenských dávok. Do fondu nemocenského poistenia Sociálnej poisťovne tak prispievajú všetci poistenci a následne z neho finančné prostriedky čerpajú iba tí, ktorí sa dostanú do zákonom predvídanej životnej situácie

17. Uviedla, že materské je opakujúcou sa peňažnou dávkou, nahrádzajúcou mzdu alebo plat, resp. stratu príjmu počas materskej alebo rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa a za podmienok stanovených ZSP sa poskytuje z nemocenského poistenia. Jeho účelom je hmotne zabezpečiť ženy prípadne aj mužov v čase, v ktorom nemôžu pracovať, resp. pre pokročilé tehotenstvo a po pôrode v súvislosti so starostlivosťou o novonarodené dieťa nemajú pracovať a zostanú bez príjmu. Nemožnosť vykonávať závislú prácu v pracovnom pomere v obdobnom pracovnom vzťahu alebo v inom pracovnom vzťahu je základ pre vznik nároku na všetky dávky nemocenského poistenia (§ 2 písm. a/ ZSP). Ďalšou všeobecnou podmienkou nároku na nemocenskú dávku, je absencia príjmu podľa § 30 písm. b/ ZSP, splnenie ktorej sa posudzuje z toho nemocenského poistenia, z ktorého bol nárok na nemocenskú dávku zamestnanca uplatnený a v prípade žalobcu to bolo z povinného nemocenského poistenia viažuceho sa k pracovnému vzťahu, v ktorom čerpal rodičovskú dovolenku. Žalobca začal dosahovať príjem z ďalších dvoch pracovno-právnych vzťahov, ktoré uzatvoril následne, čím dosiahol, že napriek dosahovaniu príjmu z týchto zamestnaní podmienka absencie príjmu bola splnená. Ide o konanie, ktoré možno považovať za obchádzanie zákona o sociálnom poistení. Výkon inej zárobkovej činnosti nie je prekážkou vzniku a udržania nároku na materské, pokiaľ je upravený tak, aby bolo možné poskytnúť dieťaťu skutočnú starostlivosť, ktorá je dôvodom poskytovania materského inému zamestnancovi. Žalobca stratu príjmu zo zárobkovej činnosti neutrpel a v jeho prípade nedošlo ani k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia. Vznikom pracovných pomerov od 01.02.2019 sa žalobcova rodičovská dovolenka a aj prevzatie starostlivosti o dieťa stali formálnymi. Vznik nároku na materské inými poistencami si tieto určujú sami dátumom prevzatia dieťaťa, čo znamená, že na rozdiel od poistenkyň, u ktorých nastane poistná udalosť náhle (dátum predpokladaného pôrodu určí lekár) si životnú situáciu pred uplatnením nároku na materské môžu sami dopredu upraviť.

18. Ďalej v súlade s odôvodnením v napadnutom rozhodnutí, žalovaná vysvetlila rozdielnosť materskej a rodičovskej dávky, tiež odmietla diskriminačné správanie voči mužom, poukázala na rozsudok NS SR sp.zn. 9Sžsk/98/2020 zo dňa 27.10.2021 a vzhľadom na uvedenú argumentáciu navrhla žalobu zamietnuť.

IV.

Replika

19. V replike doručenej súdu dňa 15.03.2022 (na základe výzvy zo dňa 10.01.2022) žalobca zotrval na svojej žalobnej argumentácii, konštatoval, že samotná žalovaná a príslušné súdy, vrátane najvyššieho, túto problematiku riešia dlhodobo a konajúci súd si je isto vedomý, že väčšina súdnych rozhodnutí je vydaných v prospech žalovanej. Prezentoval názor, že súdy sa zväčša prikláňajú k výkladu zákonných ustanovení, nerešpektujúcich potrebu právnej istoty žiadateľov a poberateľov dávok materského. Súdy dávajú do popredia skôr potrebu štátneho rozpočtu tým, že považujú za nevyhnutnú osobnú 24 hodinovú starostlivosť o dieťa, táto podmienka však v praxi nie je udržateľná a zákonodarcom nebola ani predpokladaná. Zopakoval svoje predchádzajúce poukazy na zmenu posudzovania nároku na materské zo strany Sociálnej poisťovne po roku 2018, poukázal na zákon č. 130/2021, ktorý s účinnosťou od 01.05.2021 zmenil ust. § 49 ZSP. Zákonodarca jednoznačne reagoval na postup žalovanej a týmto zákonom odstránil všetky slová a časti, od ktorých žalovaná ale aj súdy odvodzovali právny výklad o potrebe osobnej 24 hodinovej starostlivosti o dieťa zo strany poberateľa materského vypadli pojmy ako: „prevzatie dieťaťa do starostlivosti“ alebo „po dohode s matkou.“ K tejto svojej teórii poskytol niekoľko vlastných príkladov o nesprávnosti právneho názoru žalovanej a to aj opätovným poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp.zn. 8Sa/6/2019.

20. Žalovanej vytkol, že zámerne ignoruje niektoré jeho pracovné dni, počas ktorých má vykázaných napr. 5 hodín 45 minút (dňa 24.05.2019), alebo počas ktorých vykonával prácu na tzv. home office v dňoch 20.03.2019, 04.04.2019, 30.04.2019, 02.05.2019, 09.05.2019, 22.05.2019, 29.05.2019, 04.06.2019 a 20.06.2019. V dňoch 24.06.2019 - 28.06.2019 čerpal dovolenku, teda nepracoval a nepracoval tiež počas víkendov. Zohľadniac fakt, že materské sa priznáva za každý kalendárny deň, v ktorom oprávnená osoba spĺňa podmienky na jeho poberanie a berúc do úvahy tvrdenie žalovanej, že počas bežného pracovného dňa, kedy pracoval mimo svojho domova, napr. nad 7 hodín práce, nemohol jeho podmienky spĺňať, ústí to do záveru, že, ak žalovaná rozhodla o zániku nároku na materské od 01.02.2019 a tento nárok mu neponechala za dni, kedy vôbec nepracoval, resp. nepracoval nad 7 hodín a kedy pracoval na home office, nerozhodla správne. Pri jej výklade ustanovení § 49 - 51 ZSP by mu totiž patrila dávka za vyššie vymenované dni. Žalovaná nemá dôkaz o tom, že od 01.02.2019 sa počas víkendov, štátnych sviatkov, dni pracovného pokoja a počas home office skutočne nestaral resp. objektívne nemohol starať o svoje dieťa, pretože počas týchto dní sa oň objektívne mohol osobne starať a aj staral. Správanie žalovanej považuje za svojvoľné, pretože nikde nie sú stanovené hranice, koľko hodín práce môže poberateľ materského vykonať, aby bol považovaný za osobu o dieťa sa skutočne starajúcu, v ktorých dňoch sa práca môže vykonávať, v ktorých nie a aký charakter má takáto práca mať a podobne. Tieto veci nie sú nikde upravené. V súvislosti s uvedenou teóriou poukázal na rozsudky Krajského súdu v Trnave sp.zn. 20Sa/10/2019 a sp.zn. 44Sa/5/2019 a uvedenú situáciu aj ilustroval, zrejme vlastným príkladom. Za obzvlášť nesprávne označil tvrdenie žalovanej, že podmienkou dávky z nemocenského poistenia teda aj materského je nemožnosť vykonávať závislú prácu v pracovnom pomere na základe pracovnej zmluvy. Toto tvrdenie nemožno totiž aplikovať voči iným nemocensky poisteným osobám, napr. štatutárom obchodných spoločností alebo samostatne zárobkovo činným osobám, pretože nemá ako skontrolovať ich pracovnú dobu a vyhodnotiť, či sa skutočne osobne starajú o svoje dieťa alebo nie. Žalobca sa dôrazne ohradil voči tvrdeniam žalovanej, že ukončením pracovného pomeru v spoločnosti SkyToll a.s. a neskorším uzatvorením pracovných pomerov v Union poisťovňa a.s. a Union zdravotná poisťovňa a.s., došlo z jeho strany k obchádzaniu ZSP za účelom dosiahnutia formálnej straty príjmu, z ktorého čerpal materské, ale v skutočnosti o žiaden príjem neprišiel. Žalovaná nikdy neskúmala a nikde ani neuviedla, či sa mu po 01.02.2019 nezmenil alebo neznížil príjem, neuvádza žiadne konkrétne číselné hodnoty a ani neporovnáva jeho príjmovú situáciu pred a po 01.02.2019. Tiež poukázal na to, že § 2 písm. a/ ZSP nikde nehovorí o podstatnom znížení ale len o znížení príjmu. Rozhodnutia žalovanej žiadal ako arbitrárne a nezákonné zrušiť.

V.

Posúdenie podstatných skutkových zistení a právna argumentácia správneho súdu

21. Správny súd preskúmal správnu žalobu, rozhodnutie žalovanej a prvostupňového správneho orgánu, vrátane jeho postupu v celom rozsahu (§ 203 ods. 2 SSP), ale aj nad rozsah žalobných dôvodov, keďže sa jedná o správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach (§ 202 ods. 2 SSP), kedy správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi v zmysle ust. § 203 ods. 2 SSP a § 134 ods. 2 písm. d/ SSP,

príčom dospel k záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne. V rámci súdneho prieskumu sa oboznámil s podaniami účastníkov konania, obsahom pripojeného administratívneho spisu, najmä z toho pohľadu či sa správny orgán vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v odvolaní žalobcu a z takto vymedzeného rozsahu posúdil správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a dospel k záveru, že žalobné námietky uvádzané v správnej žalobe nie sú dôvodné, ani spochybňujúce vecnú správnosť napadnutých rozhodnutí, pretože rozhodnutia správneho orgánu sú v súlade s platnými právnymi predpismi, viažucimi sa k preskúmvanej veci a preto žalobu zamietol. Vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania v súlade s ust. § 107 ods. 2 SSP, nakoľko nezistil žiaden z dôvodov podľa ust. § 107 ods. 1 písm. a/ až e/ SSP, pre ktoré by bolo nutné pojednávanie nariadiť. V súlade s ust. § 137 ods. 4 SSP oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu. Nakoľko sa verejného vyhlásenia rozsudku dňa 06.04.2022 nezúčastnili účastníci konania ani žiadna verejnosť, správny súd vyhlásil rozsudok v súlade s ust. § 137 ods. 3 druhá veta SSP, vyvesením skráteného písomného vyhotovenia bez odôvodnenia, na úradnej tabuli súdu.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd v čl. 6 ods. 1 zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje ale žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993).

23. Podľa ust. § 2 ods. 1, 2 zák.č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

24. Podľa ust. § 6 ods. 1, 2 písm. c/ zák.č. 162/2015 Z.z., správne súdy v správnom súdnictve preskúmvajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

25. Z ustanovenia § 2 zák. NR SR č. 1/1993 Zb. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyplýva nevyvrátiteľná domnienka o znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov uverejnených v Zbierke zákonov.

26. Pri preskúmvaní rozhodnutia je pre správny súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

27. Predmetom súdneho prieskumu je posúdenie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu č. 59818-5/2019-BA zo dňa 11.09.2019, v spojení s prvostupňovým rozhodnutím č. 200-085479-CA04/2019, NP 205-37059-04/2019-BAM zo dňa 03.05.2019, ktorým pobočka Sociálnej poisťovne Bratislava rozhodla o zániku nároku žalobcu na materské od 01.02.2019, pre riadne neposkytovanie starostlivosti o dieťa, prevzatej od matky dieťaťa.

28. Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

29. Podľa § 30 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak
a/ splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannnej lehote a

b/ nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

30. Podľa § 49 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

31. Podľa § 49 ods. 2 písm. d/ zákona o sociálnom poistení, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok.

32. Podľa § 51 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

33. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku, oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak
a/ zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a
b/ má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

34. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z.z., dieťaťom podľa odseku 2 písm. a/ je dieťa
a/ do troch rokov veku,
b/ do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, alebo
c/ do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov podľa § 2 písm. b/, najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej oprávnenej osobe.

35. Podľa ods. 3 cit. ustanovenia, riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu.

36. Podľa ods. 4 cit. ustanovenia, podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

37. Cieľom sociálneho poistenia je zabezpečiť zúčastneným osobám ochranu v období straty príjmu z ekonomickej činnosti v dôsledku vzniku zákonom predvídaných sociálnych udalostí, majúcich za následok nemožnosť výkonu práce alebo pokles pracovnej schopnosti, resp. zníženie alebo stratu príjmu zo zárobkovej činnosti. Účelom nemocenského poistenia, z ktorého sa poskytuje dávka materského, je zmiernenie straty príjmu a predpokladom jeho naplnenia je, že poistenec nepracuje vôbec, alebo len v obmedzenom rozsahu, umožňujúcom riadnu starostlivosť o dieťa.

38. Nespornou skutočnosťou v preskúmvanej veci, vyplývajúcou z administratívneho spisu je, že žalobca na základe Žiadosti o materské B 1058153 zo dňa 31.12.2018 a dohody s matkou dieťaťa, prevzal od 02.01.2019 do svojej starostlivosti maloletého H., nar. XX.XX.XXXX, pričom nárok na materské, si uplatnil titulom zamestnanca spoločnosti SkyToll a.s., so sídlom v Bratislave, s ktorou mal pracovný pomer uzavretý v období od 01.11.2015 do 31.05.2019 a ktorý bol ku dňu 02.01.2019 jeho jediným pracovným pomerom. Od 01.02.2019 mu súčasne vznikli dva nové pracovné pomery so spoločnosťou Union poisťovňa a.s. a Union zdravotná poisťovňa a.s.. Pobočka Sociálnej poisťovne mu rozhodnutím č. 200-014310-CA04/2019 zo dňa 24.01.2019 priznala od 02.01.2019 nárok na materské vo výške 47,04660000 eur na deň za obdobie, počas ktorého spĺňal podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti, najdlhšie do uplynutia 28 týždňov od vzniku nároku na materské, za predpokladu splnenia aj ostatných podmienok nároku. Nakoľko počas trvania nároku na materské začal žalobca od 01.02.2019 vykonávať zárobkovú činnosť v novom zamestnaní, v ktorom jeho týždenný pracovný úväzok 38,75 hod. predstavoval takmer plný pracovný úväzok 40 hod. týždenne, čo mu bránilo vo výkone riadnej a plnohodnotne prevzatej starostlivosti o dieťa, nárok mu pre nesplnenie ostatných podmienok od uvedeného dňa zanikol.

39. Právna úprava zakotvená v zákone o sociálnom poistení, nevylučuje poskytnutie dávky materského otcovi dieťaťa vykonávajúcemu zárobkovú činnosť, podmieňuje ho však prevzatím dieťaťa do starostlivosti tohto rodiča. Na splnenie uvedenej podmienky nepostačuje len jej formálna deklarácia v rodičovskej dohode, nevyhnutným je vytvorenie reálneho základu na poskytovanie starostlivosti. Posúdenie splnenia tejto osobitnej podmienky priznania nároku podľa ods. 2 v spojení s ods. 1 ust. § 49 zák. č. 461/2003 Z. z. (prevzatie a poskytovanie starostlivosti dieťaťa zo strany iného poistenca) súdom, je teda pre rozhodnutie veci kľúčovým.

40. Žalobné námietky žalobca založil na arbitrárnosti rozhodnutí žalovanej a prekročení zákonom dovolenej správnej úvahy.

41. K základným právam účastníka konania obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok zo dňa 21.10.1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok zo dňa 09.12.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok zo dňa 19.04.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90) a judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12.05.2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23.06.2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15.03.2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23.08.2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 04.05.2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12.06.2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola súdom daná podrobná odpoveď. Rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolností každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania, ako aj iného zainteresovaného subjektu na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07). Uvedené možno analogicky aplikovať aj na rozhodnutie vydané v správnom konaní.

42. Rozhodnutie žalovanej aj vzhľadom k tomuto zadefinovaniu nemožno označiť za arbitrárne. Žalovaná riadne odôvodnila svoj postup a zreteľným spôsobom ozrejnila dôvody podložené právnou argumentáciou, pre ktoré žalobcovi nárok na materské zanikol.

43. Správne pochopenie zmyslu právnej normy je základom jej správnej aplikácie, čo vyplýva aj z nálezov Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 71/2013, sp.zn. IV. ÚS 92/2012, sp.zn. I. ÚS 351/2010, m.m.

I. ÚS 306/2010. Aj k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Vzhľadom k množstvu vydávaných právnych predpisov v období posledných rokov, ich často vzájomnému protirečeniu a prekryvaniu sa, by mohlo ípenie na doslovnom otrockom výklade právnych noriem viesť často k nezmyselným záverom. Každá právna norma má svoj účel a zmysel, ako výsledok zámerov zákonodarcu, ozrejmenej v sprievodných dokumentoch (napr. dôvodová správa) a žalobcom namietané prekročenie zákonom dovolenej správnej úvahy žalovanou, je bez konkrétneho a podrobného vymedzenia tohto prekročenia bezobsažné.

44. Žalobca v súvislosti s argumentáciou žalovanej a nemožnosti jeho riadnej starostlivosti o dieťa pre objem pracovného úväzku, spojeného so vznikom dvoch nových pracovných pomerov od 01.02.2019, poukázal na absenciu definície starostlivosti o dieťa v zák.č. 461/2003 Z.z., a v jej dôsledku na nesprávny výklad žalovanej vo vzťahu k takejto starostlivosti. Jej definíciu na podporu svojej argumentácie o nesprávnosti a nezákonnosti postupu žalovanej prevzal zo zákona o rodičovskom príspevku č. 571/2009 Z.z.

45. V tejto súvislosti súd uvádza, že materské je sociálna dávka poskytovaná sociálnou poisťovňou z nemocenského poistenia za podmienok výlučne upravených zákonom o sociálnom poistení, ktorého účelom je v zmysle § 2 písm. a/ kompenzácia straty príjmu, vzniknutá priamo poistencovi, uplatňujúcemu si nárok na materské v dôsledku tehotenstva, materstva, resp. prevzatím dieťaťa do svojej starostlivosti, o ktoré sa aj skutočne stará.

46. Na rozdiel od tejto sociálnej dávky, rodičovský príspevok je štátna dávka, o ktorej rozhoduje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, je upravená zákonom č. 571/2009 Z.z. a podľa § 1 ods. 2 ním štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa.

47. Pokiaľ zákon určitú problematiku neupravuje, môže odkázať na podobné (analogické) použitie inej normy na daný prípad, čo však v tomto prípade nie je možné. Ide o dve rozdielne dávky, poskytované rozdielnymi správnymi orgánmi, riešiacie úplne iný druh sociálnej situácie, upravené dvoma rôznymi zákonmi rovnakej právnej sily, bez vzťahu lex specialis jedného voči druhému a bez možnosti využitia analógie legis.

48. Materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za splnenia zákonom stanovených osobitných podmienok (dĺžka nemocenského poistenia najmenej 270 dní, uplynutie 6 týždňov od pôrodu, vek dieťaťa do dovŕšenia 3 rokov), poskytuje z nemocenského poistenia, pričom sa jedná o opakujúcu sa peňažnú dávku, poskytovanú za dni a nahrádzajúcu mzdu alebo plat. Táto dávka všeobecne plní účel hmotného zabezpečenia v dôsledku materstva, u iného poistenca v dôsledku prevzatia dieťaťa do starostlivosti, a je podmienená stratou alebo znížením príjmu zo zárobkovej činnosti z tohto dôvodu (§ 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.). Jeho účelom je hmotne zabezpečiť ženy ale aj mužov v čase, v ktorom nemôžu pracovať, resp. pre pokročilé tehotenstvo a po pôrode v súvislosti so starostlivosťou o novonarodené dieťa nemajú pracovať a zostanú bez príjmu a teda slúži na preklopenie časového obdobia, kedy v dôsledku vzniku konkrétnej sociálnej udalosti (starostlivosť o dieťa) poistenci nemôžu pracovať vôbec alebo len obmedzene, s následkom straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti.

49. Podľa § 85 ods. 5 zák. č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce, pracovný čas zamestnanca je najviac 40 hodín týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 38 a 3/4 hodiny týždenne a vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne.

50. Žalovaná poukázala na pracovnú vyťaženosť žalobcu, často i nad určený denný rozsah práce 7 hod. 45min., či týždenný rozsah práce 38,75 hod. (čo je o 45 min. menej ako zákonníkom práce povolená týždenná pracovná doba pri plnom pracovnom úväzku. Je pravdou, že presný obsah a rozsah osobnej starostlivosti iného poistenca starajúceho sa o dieťa zákon o sociálnom poistení nevymedzuje, ale zo zmyslu a účelu zákona je možné jednoznačne vyvodiť, že ide o celodennú osobnú starostlivosť a nie len formálnu, už i vzhľadom k časovému obmedzeniu jej poskytovania 28 týždňov, ako aj vzhľadom k jej limitovaniu vekom dieťaťa od šesť týždňov po pôrode do troch rokov (teda v období pred návštevou predškolských zariadení), si nemožno osvojiť výklad, že nárok na materské zakladá bežná rodičovská starostlivosť o dieťa, popri riadnom výkone práce.

51. Podľa § 166 ods. 1, 2 zák. č. 311/2001 Z.z., v súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní 34 týždňov. Osamelej žene patrí materská dovolenka v trvaní 37 týždňov a žene, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí, patrí materská dovolenka v trvaní 43 týždňov. V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí aj mužovi od narodenia dieťaťa rodičovská dovolenka v rovnakom rozsahu, ak sa stará o narodené dieťa. Na prehlbenie starostlivosti o dieťa je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši tri roky veku. Ak ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa vyžadujúci osobitnú starostlivosť, je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši šesť rokov veku. Táto dovolenka sa poskytuje v rozsahu, o aký rodič žiada, spravidla však najmenej na jeden mesiac.

52. Aj z tejto právnej úpravy je zrejmé, že poskytnutie materského v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti, počas materskej dovolenky má svoje vyjadrenie v prehlbení (rozšírení) starostlivosti o dieťa, inými slovami, k vytvoreniu reálnych podmienok na komplexnú 24 hodinovú starostlivosť o dieťa. Priamo to dotvára aj prvá veta dispozície ust. § 49 ods. 1 ZSP, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské.

53. Podľa § 28 ods. 1 písm. a/ zákona 36/2005 Z.z. o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa.

54. V súvislosti s citovaným ustanovením zákona o rodine, argumentácia žalobcu, že sa o dieťa staral napr. v dňoch 24.06.2019 - 28.06.2019, kedy čerpal dovolenku a teda nepracoval a nepracoval tiež počas víkendov (takáto starostlivosť je jeho elementárnou rodičovskou povinnosťou), je úplným nepochopením dávky materského, a v súvislosti s ním prevzatia starostlivosti o dieťa, ktorá neslúži na priliepanie k príjmu, ale je jeho substitúciou, z dôvodu obmedzenia alebo straty príjmu na úkor úplnej starostlivosti o dieťa. Táto pomoc sa poskytne iba tomu, kto nedostáva pomoc z inej strany, je založená na preukázaní jej opodstatnenosti a na preukázaní chýbajúcej schopnosti zabezpečiť si príjem vlastným presvedčením.

55. Nepochopením podstaty materského je aj deklarácia žalobcu o tom, že po 01.02.2019 nemal žiaden príjem zo zamestnania, v rámci ktorého bol nemocensky poistený, z ktorého poistenia mu bol pôvodne nárok priznaný a po 01.02.2019 mal príjem z iných zamestnaní, u iných zamestnávateľov. Úmyslom zákonodarcu bolo odškodňovať len skutočné prevzatie dieťa do starostlivosti a skutočné poskytovanie starostlivosti, v tomto prípade jeho otcom. Samotná skutočnosť, že otec prakticky bezodkladne po deklarovanom termíne prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti a za tým účelom nastúpenia na rodičovskú dovolenku u svojho zamestnávateľa, sa za porovnateľných pracovných podmienok, vrátane možnosti využívania pružného pracovného času, resp. home office zamestnal u dvoch nových zamestnávateľov na takmer plný pracovný úväzok (38,75 hod./týždeň), naznačuje sledovanie iného zámeru, ako je poskytovanie starostlivosti maloletému dieťaťu, ktorá síce v zákone o sociálnom poistení definovaná nie je, ale jej zmysel a podstatu, nemožno odvodzovať od iného zákona, slúžiaceho úplne inému účelu.

56. V pracovnej zmluve uzavretej medzi žalobcom a spoločnosťou SkyToll, a.s. dňa 28.09.2015 (s ktorou pracovný pomer ukončil dňa 31.05.2019), má žalobca dohodnutý pracovný čas 40 hodín týždenne, bez prestávok na odpočinok a jedenie. V pracovnej zmluve uzavretej s Union zdravotná poisťovňa, a.s., má žalobca dohodnutý pracovný čas v rozsahu 33,45 hod. týždenne, v pracovnej zmluve uzavretej s Union poisťovňou, a.s., je pracovný čas zamestnanca určený na 5 hodín týždenne a z evidencie dochádzky žalobcu Union poisťovňa, a.s. a Union zdravotná poisťovňa, a.s., vyplýva týždenný pracovný úväzok žalobcu v rozsahu 38,75 hod. a denný úväzok v rozsahu 7.45 hod..

57. Pokiaľ by však ani nedošlo k pracovnej vyťaženosti nad uvedený rozsah hodín pracovného úväzku, rozdiel medzi týždenným pracovným časom dohodnutým v pracovnej zmluve uzavretej so spoločnosťou SkyToll, a.s., 40 hod. týždenne a dohodnutý týždenný pracovný čas 38,75 hod. v Union poisťovňa, a.s. a Union zdravotná poisťovňa, a.s., je nepatrný. Tým automaticky a prirodzene nie je naplnená podmienka účelu poskytnutia materského, preklenúť obdobie straty alebo zníženia príjmu dôsledkom nemožnosti riadneho výkonu zamestnania alebo jeho výkonu v obmedzenom rozsahu, práve pre nemožnosť prevzatia riadneho výkonu starostlivosti o dieťa vzhľadom k pracovnej vyťaženosti otca, ktorú do jeho prevzatia zabezpečovala matka.

58. Pokiaľ zákon spája poskytovanie materského s čerpaním rodičovskej dovolenky otca, logicky ho spája s obmedzením pracovných aktivít tohto rodiča, korešpondujúcim súčasne so všeobecným účelom nemocenského poistenia podľa § 2 písm. a/ zákona o sociálnom poistení.

59. V danom prípade podľa zistených skutkových okolností, k obmedzeniu pracovných aktivít otca z rozsahu plného pracovného úväzku, ani v spôsobe výkonu práce z hľadiska možnosti poskytovania starostlivosti maloletému dieťaťu od 01.02.2019 nedošlo a tým nemohlo dôjsť ani k realizácii plnohodnotnej starostlivosti o dieťa prevzaté od matky.

60. K diskriminácii namietanej žalobcom súd konštatuje, že samotný odklon od predchádzajúcej rozhodovacej praxe správnych orgánov nenapĺňa znaky diskriminácie a nie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. Zvlášť pokiaľ žalovaná v období po zmene svojho prístupu k posudzovaniu materského vo veciach s obdobným skutkovým a právnym stavom rozhodovala rovnako ako v prípade žalobcu. Takýto postup správneho orgánu, že sa odkloní od existujúcej rozhodovacej praxe a v nových rozhodnutiach zaujme opačný právny názor, než aký zaujal v obdobných právnych veciach v skôr vydaných rozhodnutiach, nemožno vylúčiť aj vzhľadom k tak čínorodému legislatívnemu procesu, aký prebieha v období posledných rokov. Tento odklon súvisí s vyvíjajúcimi sa právnymi názormi aj na strane správnych orgánov, ktoré sú tiež nútené prispôbovať svoju rozhodovaciu prax rýchlo sa meniacim pomerom. Pokiaľ správny orgán v nových rozhodnutiach náležitým spôsobom odôvodní zmenu tohto právneho názoru, takéto rozhodnutie je v súlade s princípmi právneho štátu, najmä so zásadou právnej istoty a rovnosti účastníkov konania. V predmetnej veci žalovaná dostatočným spôsobom odôvodnila svoje rozhodnutie, keď individuálne uviedla, prečo v prejednávanej veci nedošlo k naplneniu zákonnej podmienky osobnej starostlivosti o maloleté dieťa zo strany žalobcu ako iného poistenca.

61. Žalobca svoju argumentáciu oprel aj o rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 8Sa/6/2019 zo dňa 25.07.2019, z ktorého zdôraznil, že prevzatie starostlivosti je naplnené uzatvorením dohody medzi matkou a otcom dieťaťa a že pre účely priznania nároku na materské je pojem starostlivosti o dieťa obsiahnutý v § 49 zákona o sociálnom poistení v súlade s jeho definíciou podľa zákona o rodičovskom príspevku. K uvedenej argumentácii dáva súd do pozornosti rozsudky Najvyššieho správneho súdu sp.zn. 9Sžsk 98/2020 zo dňa 27.10.2021 a sp.zn. 7Sžsk 50/2020 zo dňa 27.10.2021, v ktorých tento Najvyšší správny súd zaujal iné stanovisko.

62. Povinnosť súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť je jedným z princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Táto povinnosť vyplýva i z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

63. Správny súd dospel k záveru, že námietky žalobcu uvedené v žalobe neposkytli dostatočnú argumentáciu na zmenu právneho posúdenia veci, a preto postupom podľa ust. § 190 SSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

64. O náhrade trov konania rozhodol podľa ust. § 167 ods.1 SSP a neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Doručený rozsudok je právoplatný (§ 145 ods. 1 SSP).

Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu. (§ 438 ods. 1 SSP) Prípadne podaná kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu (§ 443 ods. 1 SSP). Podáva sa krajskom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je zachovaná, ak počas nej bola kasačná sťažnosť podaná na kasačnom súde (§ 444 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí popri všeobecných náležitostiach (z kasačnej sťažnosti musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísaná a datovaná; kasačnú sťažnosť treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné; ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy) označiť napádané rozhodnutie, údaj, kedy napádané rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností tak,

aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva a návrh výroku rozhodnutia (§ 445 ods. 1 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že a/ na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, c/ účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, e/ vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd, f/ nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, g/ rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, h/ sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, i/ nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo j/ podanie bolo nezákonne odmietnuté. Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g/ až i/ sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom. (§ 440 SSP).